

Etkinlikler

Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2004-2005

Türkiye Bankacılık ve Finans Tarihinin sayfaları aralandı...

Türk bankacılık ve finans tarihine ilişkin bilimsel araştırmaları özendirmek amacıyla iki yılda bir düzenlenen yarışmaya, 2005 yılında yurtiçi ve yurtdışından kitap, bilimsel makale, yüksek lisans ve doktora tezi dallarında katılım gerçekleşti.

Jürinin yaptığı değerlendirmede, kitap, yüksek lisans tezi, makale ve mansiyon dallarında 6 eser ödüle layık görüldü.

Ödüller

Kitap Ödülü

Yüksek Lisans Tezi Ödülü

Makale Ödülü

Mansiyon Ödülü

Kitap Ödülü

Erol Özvar, "Osmanlı Maliyesi'nde Malikane Uygulaması", Kitabevi, İstanbul, 2003.

Doç. Dr. Erol Özvar bu kitabında Osmanlı tarihinde vergilerin toplanma biçimlerinden biri olan Malikâne Sistemi'ni ele almıştır. Araştırmada Özvar, Malikâne Sistemi'nin ilk yıllarındaki uygulamalarından hareket ederek, malikâne olarak verilen kaynakların muhtevasını, elde edilen vergi gelirlerini, sistemin uygulandığı bölgeleri, sayıları 1500'ü bulan malikâncilerin kimliklerini ve unvanlarını, sistemin başlangıç yıllarında karşılaşılan problemleri ve benzeri konuları incelemektedir.

Çalışma, esas itibarıyla ilk malikâne satışlarının yapıldığı 1106-1109/1695-1697 tarihleri arasında kaydı tutulmuş malikâne berat tezkireleri ve ahkâmı üzerine kurulmuş, ayrıca ilgili konular hakkında döneme ait mukataa defterlerinden de faydalanılmıştır.

Erol Özvar, 1966 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini aynı şehirde tamamladı. 1989 yılında Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nde lisans eğitimini bitirdi. 1992 yılında aynı üniversiteye bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Tarihi Bilim Dalı'nda yüksek lisans derecesi aldı. Yine aynı bilim dalında 1998 yılında, "XVII. Yüzyılda Osmanlı Taşra Maliyesi'nde Değişim: Rum Eyaletinde Hazine Defterdarlığından Voyvodalığa Geçiş" konulu tezini vererek doktorasını tamamladı. Yurt içi ve dışında ulusal ve uluslararası kongrelere katılarak tebliğler sundu. Halen Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde öğretim üyeliği görevini sürdüren Özvar'ın yayınlanan bu ilk kitabının dışında, tebliğleri, makaleleri ve çeviri kitabı da bulunmaktadır.

Yüksek Lisans Tezi Ödülü

Filiz Dığıroğlu, "Reji'nin Karadeniz Bölgesi'ndeki Uygulamaları (1884-1914)", Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2004.

Dığıroğlu, bu çalışmasında Osmanlı Devleti'ndeki tütün tekeli elinde bulunduran Reji Şirketi ve bu şirketin Karadeniz Bölgesi'ndeki uygulamalarını incelemektedir.

Dığıroğlu, daha önce birçok araştırmada incelenen Reji Şirketi'nin, yerel bazdaki uygulamaları ve üreticiyle ilişkilerinin ihmal edilmesinin altını çizdiği bu çalışmasında, Trabzon Vilayeti'ndeki Reji uygulamaları örnekleminden yola çıkarak, Reji'nin yerel bazdaki uygulamalarını ortaya koymaktadır. Reji Şirketi'nin şartnamesi ve Trabzon Vilayeti'ndeki örgütlenmesi, uygulamaları, üretici, tüccar, yerel yöneticiler ve şirket ilişkileri ile bu uygulamalara karşı oluşan tepkiler ve Reji'nin aldığı tedbirleri ana başlıklar altında incelemektedir.

Filiz Dığıroğlu, 5 Mayıs 1979 yılında Üsküdar'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Üsküdar'da tamamladı. 1996 yılında girdiği Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden 2000 yılında mezun oldu. 2001 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı.

Makale Ödülleri

Uri M. Kupferschmidt, "European Department Stores and Middle Eastern Consumers: The Orosdi-Back Saga" (Avrupalı Büyük Mağazalar ve Orta Doğu Tüketiciler: Orosdi-Back Efsanesi), Eylül 2005.

Uri M. Kupferschmidt'in bu makalesi, 19. yüzyılda Ortadoğu'daki "büyük mağazalar" zincirinden biri olan Orosdi-Back'in yükseliş ve düşüşüne ışık tutmayı amaçlamaktadır. Kupferschmidt, mağazanın öyküsünü ve gelişim sürecini, dönemin tüketim kalıplarındaki değişim, kitle tüketiminin yükselişi, şehir yaşamının çağdaşlaşması, yeni alışveriş alışkanlıklarının yaratılması gibi trendler içinde anlamlandırmaya çalışmıştır. Makale, şirketin sermayedarlarından olan Orosdi ve Back ailelerinin yaşam öykülerine, mağazanın coğrafi yayılımı bağlamında, özellikle İstanbul, Kahire, Beyrut, Tunus ve Bağdat şubelerine, satış ve reklam politikalarına ve müşteri kitlesine de değinmektedir. Kupferschmidt, Orosdi-Back mağazalar zincirinin 20. yüzyılın ilk yarısındaki çöküşünü ise, Ortadoğu ülkelerindeki milli iktisat veya millileştirme gibi devlet politikaları ışığında değerlendirmektedir. 1940 yılında Sümerbank'a devredilerek Türkiye'deki faaliyetini durduran Orosdi-Back, iniş ve çıkışlarla 1960'lı yıllara kadar diğer Ortadoğu şehirlerinde varlığını sürdürmüştür. Şirket, Paris borsasına hâlâ kayıtlı görünmektedir.

Uri Kupferschmidt, yüksek lisans derecesini, 1969 yılında Londra Üniversitesi'nden (SOAS) aldı, doktora çalışmalarını 1979'da Hebrew Üniversitesi'nde (Kudüs) tamamladı. Halen Haifa Üniversitesi (İsrail) Ortadoğu Tarihi Bölümü'nde öğretim görevlisi olan Kupferschmidt, 19. ve 20. yüzyıllarda Ortadoğu'nun sosyal tarihi (İslam ve toplum, ulema, İslami kardeşlik hareketi, göç, medya) alanlarında çalışmaktadır. Kupferschmidt'in, İslam'ın Filistin ve Mısır'da yapılanışını konu alan birçok makalesi vardır.

Mustafa Erdem Kabadayı, "The Sharp Rise and Sudden Fall of an Ottoman Entrepreneur: The Case of Mkrdich Cezayirliyan" (Osmanlı Sarrafı Mikırdıç Cezayirliyan'ın Yükselişi ve Ani Düşüşü).

Mustafa Erdem Kabadayı, bu makalesinde Başbakanlık Devlet Arşivleri'ndeki kaynaklardan yola çıkarak, 1805-1861 yılları arasında İstanbul'da yaşamış sarraf Mikırdıç Cezayirliyan'ın kariyerindeki yükselişin ve ani düşüşün izini sürmüştür. Mikırdıç'in ailesi, büyükbabasının Cezayir'le yaptığı ticaret sonrasında Cezayirliyan soyadıyla anılmıştır. Mikırdıç, sarraf sıfatıyla İstanbul gümrüğünü de içine alan finansal kaynakları ve birçok sancağın öşür gelirlerini yönetmiş, girişimci yönüyle Bursa ve Mudanya'da ipek fabrikaları kurmuştur. Cezayirliyan'ın kariyerini irdelerken, Kabadayı sarraflık müessesesinin iltizam sistemi içinde edindiği güçlü konuma işaret etmiş ve dönemin mali koşullarını da ana hatlarıyla değerlendirmiştir. Cezayirliyan, meslek yaşamında en yüksek noktalara ulaştığı bir dönemde, Ekim 1852'de tutuklanmış, mal varlığına devlet tarafından el konulmuş ve hesapları incelenmeye alınmıştır. Kabadayı, bu tutuklanmanın arka planında, devletin sarraflık müessesesini kaldırma arzusunun bulunduğunu ve bu yeni süreçte ilk adımın kendisiyle atıldığını vurgulamıştır.

1973 yılında Ankara'da doğan **M. Erdem Kabadayı**, lisansını 1990-95 yılları arasında Ortadoğu Teknik Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde; yüksek lisansını ise 1996-99 yılları arasında Viyana Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde tamamladı. Başbakanlık Devlet Arşivleri (İstanbul) ve Yunanistan Devlet Arşivleri'nde (Atina ve Selanik) projeler kapsamında araştırmacı olarak çalıştı. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Tarih Bölümü, Bodleian Kütüphanesi (Oxford) ve Avusturya Milli Kütüphanesi (Viyana) ile ortaklaşa gerçekleştirilen "Osmanlı İmparatorluğu'nda Avrupalı Seyyahlar" konulu bir araştırmaya projesinde görev aldı. 2000 yılından beri, Münih Üniversitesi Doğu Çalışmaları Bölümü ile Trier Üniversitesi Modern ve Çağdaş Tarih Bölümü'nde doktora çalışmalarını sürdürmektedir. Türk-Yunan Dostluğu Derneği (Trier, Almanya) üyesi olan Kabadayı, Afro-Asian Institute'da (Viyana) "Siyah Beyaz Fotoğraf" konusunda dersler vermektedir.

Mansiyon Ödülleri

Kitap

Tahsin Özcan, "Osmanlı Para Vakıfları: Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği", Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2003.

Doç. Dr. Tahsin Özcan bu kitabında, vakıf sistemi içinde önemli bir yeri olan ve günümüz açısından da özellikle para kredi, finansman, sosyal güvenlik ve sigortacılık gibi konularla yakın ilgisi dolayısıyla dikkatleri üzerine çeken para vakıfları konusunu tahlil etmektedir. Ancak para vakıfları konusunun yeni bir araştırma alanı olması ve arşiv malzemesinin zenginliği nedeniyle araştırmanın sınırlarını tayin etme ihtiyacı ortaya çıkmış, bu nedenle kitabın konusunu, Kanûnî döneminde Üsküdar bölgesinde kurulduğu veya faaliyet gösterdiği tespit edilen para vakıfları olarak belirlemiştir.

Özcan, bu çalışmasında para vakıflarının genel özellikleri ve işleyiş prensipleri ile birlikte, birer kredi müessesesi ve sosyal güvenlik kurumu niteliğine sahip olmaları hususunu incelemektedir.

Tahsin Özcan, 1967 yılında Sivas'ta doğdu. 1989 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisans eğitimini tamamladıktan sonra, 1991 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Tarihi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans derecesi aldı. 1993-94 yılları arasında, bir yıl süreyle İngiltere'de dil öğrenimi ve Warwick Üniversitesi'nde misafir öğrenci (Post-graduate visiting student) statüsünde eğitim gördü. 1997 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Tarihi Anabilim Dalı'nda, daha sonra kitaplaştırılacak olan "Kanûnî Dönemi (M.1520-1566/H.926-974) Üsküdar Para Vakıfları" başlıklı tezini vererek doktorasını tamamladı. 2003 yılında basılmış bir diğer kitabı "Fetvalar Işığında Osmanlı Esnafı" başlığını taşımaktadır. 2004 yılında "Osmanlı Kurumları ve Medeniyeti Tarihi" alanında uzmanlaşarak Doçent ünvanını aldı. DİA, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nde yayınlanan birçok madde ve çoğunluğunda Osmanlı Finans Tarihi'ni konu alan yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır. 2001 yılından bu yana ISAM'da Türk Tarih ve Medeniyeti İlim Heyeti üyesidir.

Doktora Tezi

Hüseyin Al, "Ondokuzuncu Yüzyılda Ülke Riski, Finans Politik, İngiliz Tahvil Sahipleri ve Babiali", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Tarihi Bilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul, 2005.

Hüseyin Al, bu doktora tezinde, 19. yüzyılın başlarından son çeyreğine kadar devam eden süreçte devlet borçlanmalarını karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Çalışmada, yabancı devlet borçlanmalarına katılan yatırımcıların kararlarını hangi koşullar altında aldığı, piyasa süreçlerine kreditor ülke hükümetleri tarafından ne tür müdahaleler yapıldığı, uluslararası finansal piyasalar tarafından benimsenen standart uygulamaların ötesinde kredi sözleşmelerinde yer alan özel şartlar ve bunların uygulanabilirlikleri açıklanmaktadır.

Al, bu doktora çalışmasında yaptığı karşılaştırmalı analiz ile Osmanlı Devleti'nin borçlanma deneyiminin, aynı dönemde borçlanan diğer ülkeler ile paralellik veya farklılık gösteren noktalarını belirleyerek, özellikli bir konuma sahip olup olmadığını ortaya koymaktadır.

Hüseyin Al, 1969 yılında Sinop, Boyabat'ta doğdu. 1986 yılında Ankara Maliye Meslek Lisesi'ni bitirdikten sonra bir yıla yakın süreyle İstanbul Defterdarlığı Kartal Malmüdürlüğü'nde pul ve kıymetli kağıtlar veznedarı olarak görev yaptı. 1987 yılında girdiği Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü'nden 1991 yılında mezun oldu. Bir süre T.C. Maliye Bakanlığı Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı'nda memur olarak çalıştıktan sonra, 1992 yılında, T.C. Hazine Müsteşarlığı Bankalar Yeminli Murakıplar Kurulu'nda göreve başladı. 2000 yılından itibaren, adı geçen müsteşarlığın bankacılık birimlerinin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na aktarılması nedeniyle bu kuruma geçen Al, halen bu kurumdaki görevini sürdürmektedir.

Akademik çalışmalarına 1995 yılında İstanbul Üniversitesi'nde başlayan Al, 1997 yılında "Tanzimat Dönemi Bankacılık Faaliyetleri" başlıklı çalışması ile Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden yüksek lisans derecesini aldı. 1997-1998 yıllarında aynı üniversitenin Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde "Banka Hukuku" ile "Bankacılık ve Mali Kuruluşlar" adlı dersleri verdi. 2005 yılında University of Illinois at Urbana-Champaign'de işletme masterını üstün başarı ile tamamlamasından dolayı Beta Gamma Sigma'ya üye olarak kabul edildi. Çoğunluğunun konusu 19. yüzyıl Osmanlı Finans Tarihi olmak üzere, yirmiyeye yakın yayımlanmış çalışması olan Al, halen Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nda kurul üyesi olarak görev yapmaktadır.